

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN EN DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de lokale besturen, de initiatieven met betrekking tot biotische factoren, de initiatieven met betrekking tot fysische en chemische factoren, de initiatieven met betrekking tot gezondheidsimpact door klimaatverandering en de verwerking van persoonsgegevens
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet brengt wijzigingen aan in het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid (hierna: preventiedecreet).

Met dit ontwerp van wijzigingsdecreet wordt ten eerste de mogelijkheid gecreëerd om ook andere besturen die het preventieve gezondheidsbeleid mee vormgeven, te subsidiëren.

Ten tweede biedt het voorliggende ontwerp van decreet een decretale basis voor de gegevensverwerking in het kader van Vaccinnet.

Huidig ontwerp van decreet voegt eveneens een bewaartermijn in voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van initiatieven met betrekking tot leefstijlfactoren, vermeld in artikel 34/2 van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid. Daarnaast worden de bevoegdheden van de ambtenaren en de ambtenaren-artsen in het kader van initiatieven om uitbreiding van schadelijke effecten, veroorzaakt door biotische factoren, tegen te gaan, gepreciseerd en waar nodig uitgebreid.

Voorts brengt dit ontwerpdecreet enkele wijzigingen aan in titel V, hoofdstuk 1, afdeling 2 over initiatieven met betrekking tot fysische en chemische factoren. Deze titel wordt in eerste instantie gewijzigd om beter in te kunnen spelen op noden die zich in de praktijk regelmatig voordoen, zoals de nood om bronmaatregelen in de omgeving te kunnen nemen om gezondheidsredenen. De wijzigingen in afdeling 2 zijn echter eveneens ingegeven vanuit een noodzaak om een aantal bepalingen of begrippen te verduidelijken. Anderzijds zorgen de wijzigingen in afdeling 2 ervoor dat de evoluties die zich in de wetenschap voltrekken eveneens in het beleid meegenomen kunnen worden.

Daarenboven wordt met dit ontwerp van decreet een nieuwe afdeling ingevoegd in titel V, hoofdstuk I, van het preventiedecreet. Deze nieuwe afdeling handelt over initiatieven met betrekking tot gezondheidsimpact door klimaatverandering.

Tot slot voorziet voorliggend ontwerp van decreet in een decretale rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van bepaalde initiatieven en maatregelen met betrekking tot fysische en chemische factoren.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Dit dossier heeft betrekking op het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, beleidsveld gezondheids- en woonzorg. Het betreft de preventieve gezondheidszorg.

De volgende beleidsdoelstellingen uit de Beleidsnota 2019 - 2024 - Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding worden nagestreefd:

V. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

V.2. Overkoepelende strategische doelstellingen

V.2.3. We gaan voluit voor innovatie en digitalisering, als overheid en voor het aanbod en de gebruikers, met aandacht voor ethische vraagstukken en privacy. (SD Innovatie)

V.2.4. We ambiëren 'Health en Wellbeing in all policies' en bundelen daartoe de krachten binnen de Vlaamse overheid, met andere bestuursniveaus en alle belanghebbenden. (SD All policies)

VII. BELEIDSVELD GEZONDHEIDS- EN WOONZORG

1. Algemeen gezondheidsbeleid

1.3. SD Innovatie

1.3.1. OD We gaan radicaal digitaal voor gegevensuitwisseling tussen zorgverleners, zorggebruikers en overheid.

2. Preventie

2.1. SD All policies

2.1.1. OD We werken samen met andere beleidsdomeinen, andere overheden en relevante actoren om te komen tot een doelmatig preventief welzijns- & gezondheidsbeleid

2.2. SD We voeren een thematisch preventief gezondheidsbeleid

2.2.1. OD We realiseren 'Gezonder Leven' en zetten daarbij in op fysieke en mentale gezondheid met aandacht voor een gezonde omgeving

2.2.2. OD We investeren in gerichte preventie van suïcide en geestelijke gezondheidsproblemen

2.2.3. OD We investeren verder in ziektepreventie door bevolkingsonderzoeken.

2.3. SD We zetten in op het voorkomen, het detecteren en snel indijken van infectieziekten.

2.3.1. OD We realiseren een kwaliteitsvol vaccinatiebeleid.

2.3.2. OD We bestrijden infectieziekten en dringen ze terug, in de gemeenschap en in onze voorzieningen

2.4. SD We zetten in op het voorkomen en het detecteren van milieugezondheidsschade

2.4.1. OD We ontwikkelen preventieprogramma's op het vlak van onder meer binnenmilieu, drinkwater, waterrecreatie en klimaat.

2.5. SD We investeren in de randvoorwaarden voor een efficiënt en effectief preventief gezondheidsbeleid

2.5.1. OD We evalueren het preventiebeleid en stellen aanpassingen voor waar nodig, mee op basis van het principe van het proportioneel universalisme en de socio-economische gradiënt

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- Het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2023-110 werd gegeven op 22 maart 2023.
- De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 28 maart 2023.

De Inspectie van Financiën geeft een gunstig advies aan het voorontwerp van decreet op voorwaarde dat de financieringswijze van het fonds, vermeld in het voorziene artikel 54/1 preventiedecreet, beperkt wordt tot de vervuiler of derden die vanuit wetenschappelijk oogpunt of vanuit een beleidsverantwoordelijkheid mee willen financieren.

Het voorontwerp werd aangepast aan deze voorwaarde opgelegd door de Inspectie van Financiën.

Daarnaast wijst de Inspectie van Financiën er op dat de formulering van sommige bepalingen een verplichting tot meeruitgaven kan inhouden. In navolging van deze opmerking, werd de formulering aangepast van het met het voorontwerp in het preventiedecreet ingevoegde artikel 54, §2/1 en artikel 56/1. Op die manier wordt tegemoetgekomen aan het advies van de Inspectie van Financiën. De formulering van het in het preventiedecreet ingevoegde artikel 54, §2/2, wordt niet gewijzigd. Zowel de parlementaire onderzoekscommissie PFAS als Audit Vlaanderen hebben immers uitdrukkelijk aangedrongen om milieugegevens aan gezondheidsgegevens te kunnen koppelen en hiervoor een kennishub met datastructuren uit te werken. Hiervoor zijn reeds verschillende beleidslijnen en reeds gecommuniceerde actieplannen beschikbaar of in de maak.

- Het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd bekomen op 31 mei 2023.
- De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: VTC) heeft over het voorontwerp van decreet het advies nr. 2023/052 van 16 mei 2023 uitgebracht.
- De Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen heeft advies nr. 2023/023 gegeven op 29 juni 2023.
- Het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit nr. 117/2023 van 18 juli 2023 werd bekomen op 19 juli 2023.
- De Raad van State heeft advies nr. 74.498/3 gegeven op 14 december 2023.

Voor de bespreking van deze adviezen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Huidig ontwerp van decreet wijzigt het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid (hierna: preventiedecreet).

Ten eerste wordt met dit ontwerp van wijzigingsdecreet een mogelijkheid gecreëerd om ook andere besturen die het preventieve gezondheidsbeleid mee vormgeven, te subsidiëren. Deze subsidiëring

van lokale besturen en intergemeentelijke samenwerking gebeurt met het oog op de uitbreiding van intergemeentelijke preventiewerkingen.

Ten tweede wordt een nieuwe doelgroep toegevoegd aan de specifieke doelgroepen waartoe de Vlaamse Regering zich onder meer kan richten bij het nemen van initiatieven in het kader van het preventiedecreet. Het gaat om personen die in een milieugezondheidskundig aandachtsgebied verblijven. Deze doelgroep wordt niet afgebakend op basis van de levensloop van de persoon, maar wel op basis van tijd en ruimte.

Huidig ontwerp van decreet voegt eveneens een bewaartermijn in voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van initiatieven met betrekking tot leefstijlfactoren, vermeld in artikel 34/2 van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid. De bewaartermijn wordt vastgelegd op tien jaar na de deelname aan het initiatief voor wat betreft de gegevens van de deelnemer en op tien jaar na de laatste prestatie door de individuele zorgaanbieder voor wat betreft de gegevens van de individuele zorgaanbieder.

Daarnaast wordt met voorliggend ontwerp van decreet de registratieverplichting voor vaccinatoren in het kader van Vaccinnet decretaal verder uitgewerkt, net als de essentiële elementen van de gegevensverwerking die hiermee gepaard gaan.

De bevoegdheden van de ambtenaren en de ambtenaren-artsen in het kader van initiatieven met betrekking tot biotische factoren worden met het ontwerp gepreciseerd en waar nodig uitgebreid. De ambtenaren zullen naar aanleiding van dit ontwerp bijkomende maatregelen kunnen nemen, zoals het bevelen van wijzigingen in procesvoering, of het bevelen om werken uit te voeren in ruimten, installaties,... Het ontwerp voorziet eveneens in de uitbreiding van de mogelijkheden die ter beschikking staan van de ambtenaren-artsen bij het tegengaan van de verdere verspreiding van infectieziekten. Zo wordt voorzien in een mogelijkheid tot verplichte afzondering voor personen die besmet zijn met een infectieziekte, en tijdelijk niet meer besmettelijk zijn, maar het medicatiegebruik vroegtijdig hebben stopgezet waardoor zij opnieuw besmettelijk kunnen worden. Ook de mogelijkheid tot opeising van ruimten in ziekenhuizen wordt uitgebreid naar het opeisen van ruimten in andere zorginstellingen en in toeristische logies. De Vlaamse Regering regelt de vergoeding hiervoor.

Voorts brengt dit ontwerpdecreet enkele wijzigingen aan in titel V, hoofdstuk 1, afdeling 2 over initiatieven met betrekking tot fysische en chemische factoren. Deze titel wordt geactualiseerd en beter afgestemd op noden die in de praktijk naar boven zijn gekomen.

De wijzigingen met betrekking tot afdeling 2 maken dat initiatieven en maatregelen genomen kunnen worden rond humane zeer zorgwekkende stoffen. Het beleid kan verder onderbouwd worden door milieugerelateerde gezondheidskundige impactinschattingen en door middel van gezondheidskundige advieswaarden voor fysische en chemische factoren. De gezondheidskundige advieswaarden gaan uit van een puur gezondheidskundige benadering en hebben een louter adviserende functie. Vooraleer zij vertaald kunnen worden in beleid, dienen zij in een ruimere maatschappelijke context en beleidscontext geplaatst te worden. Gezondheidskundige advieswaarden kunnen bijgevolg richting geven aan normen, streefwaarden, maatregelen en initiatieven of kunnen als vertrekpunt dienen in de beoordeling van concrete dossiers. Bij de toepassing van gezondheidskundige advieswaarden, dient telkens rekening gehouden te worden met de finaliteit van de concrete interventie. Deze advieswaarden kunnen gelet op hun louter gezondheidskundige en adviserende karakter niet ingeroepen worden tegen normen, streefwaarden.... Ook voor de bewaking van de blootstelling van de mens aan fysische en chemische factoren worden bijkomende initiatieven mogelijk gemaakt, zoals het vaststellen van het exposoom en een netwerk voor milieugerelateerde gezondheidsgegevens. Naar analogie met de bestrijding van schadelijke effecten bij biotische factoren, wordt in voorliggend ontwerp van decreet eveneens voorzien in de mogelijkheid voor ambtenaren om maatregelen te nemen in de leefomgeving om blootstelling aan schadelijke fysische en chemische factoren te verminderen of te voorkomen.

Daarenboven wordt met dit ontwerp van decreet een nieuwe afdeling ingevoegd in titel V, hoofdstuk I, van het preventiedecreet. Deze nieuwe afdeling handelt over initiatieven met betrekking tot gezondheidsimpact door klimaatverandering. De Vlaamse Regering zal initiatieven kunnen nemen met betrekking tot surveillance van gezondheidsimpact, met betrekking tot gezondheidsimpactanalyse en de gezondheidsaspecten van klimaatmitigatie, en -adaptatie, en met betrekking tot sensibilisatie.

Ook voorziet voorliggend ontwerp van decreet in een decretale rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van bepaalde initiatieven en maatregelen met betrekking tot fysische en chemische factoren. Meer bepaald wordt een grond voorzien voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het programma voor humane biomonitoring en in het kader van adviezen inzake blootstellingsbeperkingen of bronmaatregelen, naar aanleiding van vragen, ongerustheden of meldingen van gezondheidsklachten, of naar aanleiding van milieumetingen.

Tot slot wordt decretaal verankerd dat initiatieven en maatregelen met betrekking tot fysische en chemische factoren onderbouwd worden aan de hand van milieugerelateerde gezondheidskundige impactinschattingen en een voorafgaande causaliteitsanalyse. Ook de criteria waarmee rekening gehouden wordt voor die causaliteitsanalyse, worden vastgelegd in het preventiedecreet. De onderbouwing van de initiatieven en maatregelen gebeurt generiek.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor een artikelsgewijze bespreking bij dit ontwerp van decreet wordt verwezen naar de memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Er is geen budgettaire impact naar aanleiding van voorliggend ontwerpdecreet.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerp van decreet heeft geen impact op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Dit ontwerp van decreet heeft geen impact op het personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en schulden en de ontvangsten van de lokale en provinciale besturen.

Dit ontwerp van decreet heeft bijgevolg geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na de definitieve goedkeuring van het ontwerp van decreet zal het ontwerp van decreet worden ingediend bij het Vlaams Parlement.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de lokale besturen, de initiatieven met betrekking tot biotische factoren, de initiatieven met betrekking tot fysische en chemische factoren, de initiatieven met betrekking tot gezondheidsimpact door klimaatverandering en de verwerking van persoonsgegevens en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te gelasten voornoemd ontwerp van decreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR